

## **ЛЮСТРАЦІЯ СУДДІВ ЯК МЕТОД ОЧИЩЕННЯ СУДОВОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ**

**Скоромний Ярослав Ігорович**

кандидат юридичних наук,  
викладач кафедри судоустрою, прокуратури та адвокатури,  
Львівський університет бізнесу та права  
<http://orcid.org/0000-0002-4067-710X>

Аналіз юридичної літератури щодо люстрації судової влади дає підстави зауважити, що на сьогодні люстрація як юридичне поняття являє собою набір правових (юридичних) і політичних методик (заходів, методів, способів) нейтралізації та попередження діянь і наслідків впливу певного режиму, через який виникають перешкоди як для людини окремо, так і для суспільства в цілому. Проведення люстрації вимагає зміни політичної системи, що сформувалася [1].

З огляду на зазначене, а також, акцентуючи увагу на інформації, поданій у [2], під люстрацією судді слід розуміти алгоритм встановлення справедливості внаслідок притягнення судді до відповідальності на випадок вчинення ним правопорушення політико-мотивованого чи кримінального характеру.

Слід зауважити, що в Україні люстрація представників державної влади, у тому числі суддів, доволі активно почала застосовуватися в період 2013-2014 років, коли мала місце ситуація протесту громадян проти свавілля та недодержання законності діяльності представниками органів державної влади.

Основною правовою базою проведення люстрації суддів виступають Закон України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» [3] та Закон України «Про очищення влади» [4].

Так, Законом України «Про відновлення довіри до судової влади» [3] встановлено, що люстрація представників органів судової влади проводиться через спеціальну перевірку із використанням правових та організаційних методик задля притягнення правопорушників, що перебувають на посадах суддів у судах загальної юрисдикції, до юридичної відповідальності. В

даному контексті люстрація являє собою один із тимчасових методів притягнення суддів до юридичної відповідальності, зокрема у більшості випадків до дисциплінарної відповідальності, а у поодиноких випадках виступає першоосновою звільнення суддів із посади.

Дослідження дозволяють відзначити, що нині рівень довіри громадян до законності діяльності представників органів судової влади в Україні, у тому числі до суддів, є доволі низьким, що неабияк негативно впливає на авторитет судової системи.

З метою підвищення авторитетності органів судової влади в Україні та посилення законності здійснення професійної діяльності їх представниками Законом України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» [3] визначено, що: 1) судді у ході здійснення професійної діяльності повинні дотримуватися принципу верховенства права та виконувати покладені на них посадові обов'язків, керуючись принципом законності професійної діяльності; 2) задля підвищення авторитетності суддів та рівня довіри громадян до судової системи потрібно вчасно та чітко встановлювати факти настання правопорушень, вчинюваних суддями, з метою подальшого притягнення їх до юридичної відповідальності; 3) судді повинні керуватися принципом неупередженості та незалежності, виконуючи покладені на них посадові обов'язки.

Подання на проведення люстрації судді може здійснити не тільки юридична особа, але і фізична, сформувавши для цього відповідну письмову заяву. Для проведення люстрації суддів створюється Тимчасова спеціальна комісія з перевірки суддів судів загальної юрисдикції, яка повинна провести перевірку суддів протягом одного року із дня подання письмової заяви заявником. При чому, основні засади створення Тимчасової спеціальної комісії суддів судів загальної юрисдикції передбачені положеннями Закону України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» [3].

Акцентуючи увагу на Законі України «Про очищення влади» [4], слід відмітити, що цей документ Верховна Рада України затвердила з метою проведення люстрації у органах державної влади, при чому, одним із основних напрямків люстрації виступає перевірка суддів. Алгоритм проведення перевірки суддів націлений на очищення судової влади та базується на організаційно-правових засадах і передбачає аналіз дотримання суддями принципів верховенства права, законності, демократичних цінностей, прав людини, гарантії права на захист, прозорості, відкритості, презумпції невинуватості, безпосередньої відповідальності в контексті виконання ними покладених на них посадових обов'язків.

Також Законом України «Про очищення влади» [4] зазначено, що судді, до яких було застосовано процедуру люстрації, не мають права впродовж 10-ти років обіймати посади у органах державної влади.

Згідно статті 2 «Посади, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади (люстрації)» Закону України «Про очищення влади» [4], посадовими особами, стосовно яких проводяться заходи люстрації (очищення влади) можуть виступати: 1) члени Вищої ради правосуддя; 2) члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України; 3) Голова Державної судової адміністрації України; 4) судді; 5) перший заступник і заступник Голови Державної судової адміністрації України.

#### **Список використаних джерел:**

1. Лавриненко І. Якщо неправильно проводити люстрацію, вона переростає в репресії URL: <http://www.judges.org.ua/dig4694.htm>.

2. Шевчук С. Люстрація та ретроактивна справедливість: європейські стандарти захисту прав людини при переході до демократичного правління. Юридичний журнал. 2006. № 2. С. 36–45.

3. Про відновлення довіри до судової влади в Україні: Закон України від 08.04.2014 р. № 1188-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18#Text>.

4. Про очищення влади: Закон України від 16.09.2014 р. № 1682-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text>.



**Academy of Financial Monitoring  
EU Action Against Drugs and Organised Crime (EU-ACT)  
European Union Advisory Mission in Ukraine (EUAM)**



*This is to certify that*  
**Mr. Yaroslav Skoromnyy**  
*has participated in the*



**Webinar on Improving Parallel Financial Investigations for LEA's in Ukraine.  
Awareness Seminar EUAM-EA-ACT supporting Academy of Financial Monitoring**  
(the total course hours are 30 / 1 ETCS credits)

*which was delivered by experts from the European Union from 16<sup>th</sup> to 17<sup>th</sup> June 2020, under EU-ACT Project*

Anton Chubenko  
Academy of Financial Monitoring

José Manuel Colodrás  
EU-ACT Regional Coordinator in Ukraine

Frantisek Sailer  
EUAM



16<sup>th</sup>-17<sup>th</sup> June 2020

